

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dissapte 30 de Octubre de 1897

Núm. 3.406

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas. 3.50
En provincias trimestre. 10.00
Extranger y Ultramar. 15.00
Anuncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d' aquest diari y en las principals llibrerias d' aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, ex-quefe de clinica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de Paris.

Reb en CONSULTA á Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 á 12 y de 4 á 5. Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.

Los demés dias á Barcelona, Claris, 44, cantonada á la Gran Via, de 11 á una y de 4 á 5.

PERA 'L DIA DELS MORTS

Riquíssim y variat assortit de coronas, flors artificials, rams, pensaments y demés adornos, propis para nitxos, panteóns y sepulturas y arreglo dels demés objectes que s' troban deteriorats.

Ultima novetat y gust exquisit, á preus limitadíssims.

Se trobará en lo domicili de las germanas

RIPOLL

Reus.—Carrer de S. Joan, 18, segon.—Reus.

Vinyas Americanas

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)
Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduhits y autenticitat garantizada.—Cinch milions d'estacas, y un milió de barbats.

SECCIÓ DOCTRINAL

Madrid y las provincias

La oligarquía que desde Madrid dirigeix los 10.000 cacichs de provincias, está provocant una tempestat d'odis contra aquest foc de la inteligencia espanyola que podria tenir fatals consecuencias. Per tot arreu van units los regionalistas ab los carlistas; ó millor dit, lo carlisme no existiria sense 'l regionalisme. Catalunya, las Provincias Vascongadas y Galicia son los centros del regionalisme y á la vegada del carlisme.

Salvo la corrupció administrativa no representa Madrid com Paris á Fransa lo vereno que corromp las lletas y la vida de familia de la nació, porque las lletas madrilenyas son morigeradas comparadas ab las francesas, y están en aquest concepte al nivell de las d' Alemania á Inglaterra y 'ls petits sátropas y bajás de las vilas s' atreixen á majors corruptelas que 'ls sultans de Madrid refrendats per la premsa de la capital. La maledicció del poeta socialista Jules Valles contra Paris no pot ab justicia aplicarse á Madrid: «¡Cóm!, entre tantas vilas espléndidas, productivas y plenas de talentos de tota classe, no hi ha més que una ciutat com Paris. ¡Un home superior y dotat per la naturalesa para las arts, las lletas, las ciencias y la direcció dels homes, sería, donchs, condempnat á obscuritat irremediable si no s' resolto á abandonar sa ciutat natal para anar á arruinar 'l esperit y 'l cos avans

en la ciutat furiosa? ¿Qué, quedará la provincia eternamente la proveedora de carn humana de Paris?»

Paris, la creació dels reys de Fransa y de la Revolució, es lo pólip que xucla la sanch, l' or y 'l cervell de la nació para enverenarho tot. Espanya está en camí d' arribar baix del abisme sino s' deté á temps vigorisant la vida autonómica de las provincias imitant á Italia, y, sobre tot, á Alemania en quant á la descentralisació, no sols política y administrativa, sino també intelectual y artística. Al costat de Roma y Berlin brillan com propia llum en lletas, arts, y baix tots los conceptes á Italia; Nápoli, Milán, Venecia y Florenca sens comptar los focos menors com Génova, Liorna y altres; y á Alemania, Munich, Hamburg, Leipzig, Francfort, Colonia, que cada una supera á Berlin baix algun punt de vista com Munich en la pintura, Francfort en la alta banca, Colonia en la industria, Hamburg en lo comer y Leipzig en la llibreria.

No s' tracta de quitar á Madrid la preeminencia, son paper de Roma espanyola, sino únicament de fortaleixer aquells centros provincials de vida propia que pugan representar á Espanya lo contrapés á la absorció madrilenya com las ciutats citadas lo forman á Alemanya é Italia para que no s' reduheixi tot á ser eco y esclau d' un Paris per quinas aberracions ó bojerías tingui que sufrir la nació entera.

En efecte; te Espanya capitals de provincia admirablement dotadas para qua brillin ab llum propia, suplint y rectificant las corrents intellectuals en política, arts, lletas, etc., de Madrid. Barcelona, Sevilla, Valencia, son grans capitals com á Italia Milán y Nápoli, y darrera d' ellas vanen Valladolid, Málaga, Zaragoza y Cádiz, ab sa fesomia molt propia, quedant com astres de tercera magnitud Granada, Huelva, Cartagena, Almeria, Terragona, Alicante, Bilbao, Santander, Pontevedra, Badajoz, Corunya y Girona.

¿Quinas rahons hi ha de que á casi tots aquells centros provincials y regionals falti vida propia intelectual y que ab prou feynas se senti sa veu molt pocas vegadas, quan protestan contra alguna iniquitat administrativa? Los ferrocarrils han acostat de tal manera las provincias á Madrid que las capitals del centre d' Espanya, més bé semblen harris madrilenyas que caps de provincia, y sería inútil volguer oposarnos en nom del regionalisme á aquesta eliminació d' astres, porque aquest llum artificial no brilla ni acalenta. Que las capitals inspiradas per nobles ambicions regionals, manifestin per actes d' independència y virilitat que tenen dret á que se 'ls regoneixi com centros directores de la nació. Barcelona ha sapigut impulsar per la societat del Foment de las Arts y las Industrias la política comercial del país, y 'l seu Ateneu es en alguns conceptes un rival digne del Ateneu de Madrid. Valencia y Sevilla, tenen sas escuelas de pintura independentes.

Trista, tristíssima es la vida de las provincias en

quant al moviment intelectual relacionat ab lo foment económic del país y especialment de la agricultura y sas industrias similars, á pesar de la inmensa importancia que aquest problema deuria tenir en un país tan eminentment agrícola com ho es Espanya. Véigis lo que succeheix á Fransa. En 1872 ressuocita á Versailles l' «Institut Agrícola» dirigit per Risles y Münz. Prop d' allí hi ha la granja model Prignon, fundada per un agrónom particular, August Bella. Prop de 200 joves frecuentan l' Institut. La Universitat católica de Lille ha organiat també cursos d' agronomia para dominar lo camp. Lo comte de Calonne creu en son curiós estudi sobre la ensenyansa agrícola en la «Revue des Deux Mondes» que cinch centros com lo de Lille repartits en las regions de Fransa, resoldrian lo problema dotant al país d' inteligents pagesos. A Espanya serian suficientes tres, á Valladolid, Valencia y Sevilla, ó Málaga ó Cádiz, si cada centre brillés en la especialitat del cultiu que priva en la comarca respectiva. No obstant, sobre 7.728 estudiants de medicina á Fransa sols venen 595 agrónoms repartits entre 'ls sis instituts regionals, Prignon, Grand-Jouan, Montpellier, Versailles (horticultura), Mansirolle (industria de llet) y Donai (industrias d' agricultura). Los estudiants pagan per la pensió sols de 1.000 francs á 1.200 francs al any. Afegéixis á aquestos instituts oficials lo católich lliure de Beauvais, dirigit per religiosos de la doctrina cristiana frecuentat per nostra gasmonya aristodracica que fuig lo contagi de Voltaire, de la Fransa oficial republicana. Aquest moviment resumeix lo libre «Volver al campo», de P. J. Burnichon, que acaba de publicarse á Paris.

Tornar al camp, prestar preferent interés als problemas agrícolas, deuria ser també la consigna dels polítics espanyols y en primer lloch dels republicans socialistas. En la major part d' Espanya s' concentra la població rural en grans vilas ahont la propaganda es fácil y ahont ja existeixen forts núcleos democráticos disposats á secundar una acció sistemática qual fins principals deuben ser: fortaleixer la aspiració regional y treballar en la gran reforma agraria colectivista, de la qual n' he parlat en números anteriors. Las descabelladas midas financieras de la Monarquia, que va empennant y venent fins l' ayre que respirarán las generacions futuras, presta bona ocasió para que la agitació democrática penetri entre 'ls pagesos. La venda dels «monts» pertencients al Estat, á las diputacions y als municipis, es un acte vandálich, de sesesperació d' un govern agobiat fins l' últim. Los gallegos han protestat contra tal salvatgisme dihent: «En aquesta nostra terra son los monts públichs tan essencials á la agricultura y tan inseparables á la terra de labor y al mateix lloch de la petita població agrupada que, sens cap dubte, á son abrich y amparo s' ha anat formant, que no dubtém en afirmarho, sens temor de pecar d' exagerats devant los que coneuguin y afondin aquestas cuestiones, que sens lo disfrute gratuí y comunal en la forma que avuy se li permet, no s' concibeix ni podria existir lo pagés, lo petit propietari (aquí casi ho son tots) de las quatre quintas parts de Galicia. Son aquestos monts completament despoblats d' arbreriu utilizable y en sa majoria escarpats, pero ríchs, no obstant, en totxo, melasses, herbas y altres naturals y espontáneas produccions que s' utilisen constantment per nostres pagesos para combustible y molt principalment indispensablement para fabricar l' únic adob de sas terras de labor, y para 'l pastoreig de sos bestiers que solen fer en comú.»

Si en lloch de quatre provincias existís una Regió Gallega, no hi cap dubte que influencia colectiva lograria

detenir la boja política del Govern. Per qué no aprofitan los regionalistas de Galicia aquesta ocasió per organitzar la regió com organisme independent de tot esperit de partit? Que 'ls federals donguin la mà als republicans regionalistas de las antigas agrupacions centralista y orgánica y que junts recabin la cooperació de regionalistas catòlics y fins carlistas, com per exemple, del catedràtic de Santiago Alfred Brañas autor de la interessant obra: «La crisis económica en la época presente y la descentralización regional».

Tal vegada en la labor carinyosa per la «petita pàtria» se suavisaran las aspreses que encare ns han quedat de las lluytas polítiques del passat. Llástima que regionalistas com Brañas perjudiquin a sos idees portantlos fins al absurd! Així demana lo citat autor que la legislació general tinga sols caràcter supletori quan la molt federal Alemania posseix son Còdich general, orgull de tot alemany, y la mateixa federal Suissa lluytà per conseguir aquest mateix benefici. Hasta ratlla en lo còdich lo párrafo següent del citat llibre: «Cada regió pot tenir Instituts armats propis»; y «la acunyació de la moneda ser regional». Després d' aquets extravís diu Brañas: «Que 'l regionalisme triomfi per la evolució. Lo regionalisme no pertenez a cap partit polítich, ni accepta una forma determinada de govern. A Espanya es a la vegada monarquich y poliàrquich: igual li dona que sia la dinastia regnant ó altre espanyola la que accepti sas conclusions, ó que ho sia una republica ó una monarquia electiva. Lo regionalisme no toca a la forma sino al fondo de la gobernació dels Estats.»

Lo catedràtic gallego resumeix sas aspiracions en la tésis: «Volem l' individu lliure en la familia lliure; la familia lliure en lo municipi lliure; lo municipi lliure en la regió ó provincia lliure; la regió lliure en l' Estat lliure y Estat lliure en la lliure y universal societat de la gent, ó sia, en l' Estat internacional lliure.»

ERNEST BARK.

ARTS Y LLETRAS

Intimas teatrals

Te trobas ab forses pera soportar la lectura d' un drama?

Sempre.

Comenzo?

Enjega.

Y desplegan un manuscrit, acte per acte, fins a l' ultima ratlla, tot fumant cigarrets, escolto l' obra que tantas angúnias ha costat y costará encare a son autor.

¿Qué t sembla?

Be, massa be; pero...

Però... que?

Que...

La obra está terminada con cuanta sutuosidad.

Deixat de bromas, y parlant formalment, digam ab franquesa que n puch esperar del meu drama.

¡Ay, amich! Deixant apar que en assumptos teatrals tothom pot equivocar-se, no per son propi criteri, si no per las circumstancias del estreno, per l' estat de mal-humor del públich, per l' inquina dels amichs, per la fatigat dels actors, per cent mil detalls que semblan res y son molt; deixant apart tot aixó, repetixo, l' estreno d' un obra es un calvari d' amargura per tot autor novell, que no poguent ó no volguent untar las rodas de la maquina teatral, may veu apont d' enfora la massa de son talent convertida en lletras per fer, paplar als personatjes de sa trama teatral.

M' esplicaré mes clar.

Lo teatro, avuy per avuy y demá per demá, está baix lo domini d' una collada de plomas, que si he valen, a estonas no deixan de gastar molta pólvora en salva. Lo jove que batret en má, y ab lo manuscrit soia l' bras demana permís per entrar en lo cuarto d' un actor per recomenar sa obra, l' autor que no disposa de la columna d' un periódich per ensalzar l' empresa, que no te l' pare ab firma acreditada, pera pará l' golpe d' un descalbro teatral, ó que no vol perdonar los drets de representació, moltes sabatas espatllará, molts café tindrà de fer franchs per lograr, tot lo mes, tres desgabelladas representacions, acompanyadas de mitja dotzena de sultos, en los periódichs que mes aviat semblan l' anunci de la perdua d' un gos, que la revista d' un obra.

Se m' dirá, que moltes obras que avuy s' estrenen ab bons afanys d' agadar y ab gran refutació del públich, son la causa de que aquest se mostri, cada dia

més escamat en las nits d' estreno; si, ya ho crehl lo teatro catalá ha suferit una esclavissada d' obras, que, llamp me toch si n' trovarem mitja dotzena que treguin brotada.

Tot ho van a buscar a Fransa; avuy es una gloria espanyola qui mes tradueix del francés y desarrejala mes obras.

Lo mes bonich del cas es que molts, molts d' aquets autors y mes que ningú lls noruechs, grecs, ingles, polachs y fins de la patagonia, traduheixan lliurement del teatro classich castella, revestintlas ab ropatge modern, que després nosaltres mateixos atmirém mal traduïdas.

Ab aquestas traduccions, algunas vegadas se dona el cas d' aquell espanyol que llegint una vegada una traducció francesa del Quijote, exclamá en lo paroxisme del entusiasme: Caramba, quina obra! La traduhiré al espanyol.

Si, amich meu, si, tu, com alguns (pochs) joves que us daliu pe l' teatro, que busqueu la nova forma, lo modernisme ab sana rahó, l' esquerda de la roca, per fer esboranch y obrir nova via al camp teatral, que ningú pot dir si l' obra es bona ó dolenta sens véurela en acció; tu, jove plé d' entusiasme, si no vols morirte de fastich envollat ab tos originals, dedicat a firmar los manuscrits ab billetes de banca, a regalar boquillas d' ambar als qefes de cloaque ó no deixar passar benefici d' actor sense un regalet ó altre, a disbauxar molts cafés y a doblégar moit la espiná dorsal. Dedicat a seguir la corrent, ó be llensa ploma y cuartillas, y comprant entrada y butaca en tot estreno, dedicat a admirar las proesas dels traductors del francés y fins molts cops del castella.

¡Qué! ¿qué dius? ¿qué ho faig massa fort? ¿Qué aquesta mena de tipos que pinto son ideals, fills de la imaginació exaltada de qui espera tanda en lo catalá teatro? No, fill meu, no espero tanda; lo que espero es la escombrada general, en lo bon sentit del escenari modern, y en quan a si son ó no son reals los tipos que descrich, poch tindria de allargar lo bras pera tocarlos ab lo dit.

LLUIS MILLÀ

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del día 29 de Octubre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Table with 7 columns: HORAS, BAROMETRE, GRAU, PLUJA, AYGA, ESTAT, OBSER. Data for 9 AM and 3 PM.

Table with 4 columns: HORAS, TEMPERATURAS, VENTS, NUVOLS. Data for 9 AM and 3 PM.

Tenim molt y excelent original pera éssen publicat en lo número corresponent al dia dels morts, escrit espressament pera tal dia per los mellors de nostres col·laboradors, pero la circumstancia de escanres en dimars y no publicarse l' diari en aquell dia, farà que l' publicuem repartit entre l' número de demá y la mitja fulla del dilluns.

En lo present número publicuem traduhit un article del periódich «Germinal» de Madrid. Deixant apart algunas asseveracions sens fonament, tal volta pera afelegar als seus companys de Madrid, son autor Ernest Bark, explica en ell y defensa ab bastant vigor molta doctrina regionalista.

Ho traduhim mes que tot, per procedir d' un periódich socialista, partit tan contrari al regionalisme, puig aixó posa de manifest que nostras doctrinas van infiltrantse per tot, y que en ella veuhem una àncora de salvació fins aquets esperits mes obcecats ab idees tan contrarias al esperit de llibertat y fins de humanitat. Tandebó tots los homes de valer y de bon cor las estudiessin a fondo y se'n fessin ardents propagadors. Estudiabim las los redactors de «Germinal» y veurán com lo regionalisme no te res que veure ab lo carlisme, y que la vida intelectual nascuda al escalf del regionalisme, val cent vegadas mes que la madrilenya d' avuy dia, anodina y plena de académicas preocupacions. Avuy a la tarde se'n posa a la venda, als preus de cinch céntims exemplar, lo nou periódich humorístich titulat «Reus Tranquil». Publica notables gravats y

variat text degut a la ploma de molts de nostres jove-nets aficionats a las lletras catalanes. Forsa anys de vida li desitjem.

Aquesta nit obrirà al públich sas portas nostre Teatre Fortuny.

La companyia que hi actuará es del género de sarsuela seria y d' ópera espanyola, havent escullit pera fer sa presentació la preciosa sarsuela «Mujer y Reina» que es estrenó en aquesta ciutat.

Acostumats nostre públich a assaborir las bellas musicals del género «chico», es de creure sofrirá una forta reacció al sentir novament las obras que mes d' una volta ha aplaudit y al admirar a artistas, que per las referencias que tenim no seràn di camama.

Dirigida la companyia per l' expert y enérgich mestre Perez Cabrero, se pot augurar que la campanya artistica d' aquesta temporada, nos recordará la bons temps de nostre teatro.

En la vetllada literari-musical que celebrará lo «Centro de Lectura» lo dia primer de Novembre próxim festivitad de Tots los Sants pendrán part distingits lectors, llegirán travalls originals los autos respectius, l' Orfeo Reusense executarà per primera vegada «Los Patrnadors» del reputat mestre M. Laurent de Billé y cantarán escullidas pessas los tan aplaudits tenors don Carles Vilella y don Gabriel Riba.

Dimecres a la nit anclá en lo port de Barcelona lo vapor correo de Filipinas «P. de Sarrústequi», qual passatje per lo avansat de la hora no pogué desembarcar fins ans d' ahir per lo mati.

Ab lo «P. de Sarrústequi» ha arribat procedent del Arxipiélech molta oficialitat y soldats ferits ó malalts.

Aixís ens van retornant las colonias los centenars de milers d' homes que se 'ls hi ha anat enviant, robustos y plens de salut. Y encara hi ha qui tracta d' oposarse a que s' arregli tot per altre procediment que de las armas! Aquestos sers inhumans deuen fer-loshi nosa los pochos joves que a la patria quedan.

L' alsa que en las cotisacions de nostres vins se vé observant en los mercats estrangers, ha aumentat la exportació d' un modo notable.

Copiém d' un diari de Tortosa:

«Acabat son viatge pera l' extranger, ahir arribá a aquesta ciutat, en lo correu de Barcelona, lo distingit jove D. Enrich Bosch, fill de nostre ilustre jefe l' Excelentíssim senyor D. Albert Bosch y Fustegueras.

Aquest xicot, es aquell que com recordarán nostres lectors, lo govern conservador li regalá 5000 pessetas perqué anés a fer una excursió per Europa, ab l' excusa d' estudiar no se que en algunas granjas agricolas, quan sols te la carrera d' advocat.

¿Podria responder, l' aprofitat jove, si se li fessin las mes sènzillas preguntes sobre l' agricultura? No seria mal que l' nou ministre de Foment lo posés en un apreto obligantli a donar una pública conferencia sobre lo que ha vist en sa excursió oficial, puig es molt just que l' Estat que dona mil duros per una encomanda, exigeixi del que l' ha desempenyada un estret compte de com han sigut aprofitats los mil duros, y mes encare en un país com lo nostre en que tant falta de lissos está l' agricultura.

Un periódich de Noya York assegnra que la població de Cuba ha disminuhit en los tres anys que van de guerra ab una meytat precisament, donchs sent en 1894 d' un milió 600.000 habitants, es en la actualitat de 800.000; aproximadament.

Encare ns sembla que peca d' optimista, perqué a dar credit als partés d' en Weyler, a Cuba fa temps que no hi hauria persona vivent.

Per fi, nostre estimat colega La Renaixensa torna a sortir campanta a Barcelona. No sabém si s' haurá autorisat també la reaparició de nostre valent company Lo Regionalista, desterrat per las mateixas causas. Si no se l' hi ha aixecat també l' desterro, seria molt convenient que tota la premsa regionalista realités una enérgica campanya fent ressaltar l' anomalia comese en aquesta cuestió, puig en aquest cas, la justicia, mes que justicia resultaria una arbitrariedad filla del capritxo ó de la influencia, devant de la qual no denria may d' elandicar lo caràcter catalá.

Lo recaudet ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat, puja a la cantitat de pessetas 1131'32.

Dihen de Barcelona que es probable que la Fira-Concurs Agricola s' instali en la part del Parque com-

SECCIO OFICIAL

Registre civil

del dia 28 d' Octubre de 1897.

Naiements

Pau Pujol Senán, de Pau y Josepha.—Carles Bala-nyá Parés, de Pere y Dolors.

Matrimonis

Emili Rocafort Canyadó, ab Carme Figueras Sa-les.—Joan Baptista Solá Guinjoán, ab Celestina Aules-tia Prats.

Defuncions

Salvador Ximenes Calat, 34 anys, Concepció.—Rosa Rebull Igorra, 20 anys, S. Salvador, I.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Claudi.

CULTS RELIGIOSOS

Parroquia de Sant Francesch

Avuy á las 6 de la tarde se comensará lo Novenari d' ánimas en lo cual lo Reverent Sr. Rector donará una conferencia espiritual, acabantse ab los laments de las ánimas.

Demá aquesta funció se farà á las 5 de la tarde y en los demés dias de la setmana á la hora d' avuy.

Sant de demá.—Sant Quintí.

SECCIO COMERCIAL

J. Marsans Roí

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarde d'ahir:

Table with exchange rates for Interior, Exterior, Amortizable, Fransas, Norts, Exterior París, París, Filipinas, Aduanas, Cubas 1886, Cubas 1890, Obs. 6 0/0, Obs. 3 0/0, Londres.

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de coupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paisos.

BOLSA DE REUS

Cotizacions realitzadas en lo dia d' ahir á Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Table with exchange rates for Interior, Exterior, Colonial, Norts, Obligacions, París, Norts, Londres.

Table with exchange rates for Exterior, París, GIROS, Londres.

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan V. llés, D. Joan Llauredó Prats y D. Joan Va-llés Vallduí.

Table with exchange rates for Londres, París, VALORS LOCALS, DINER PAPER, OPER.

Table with stock prices for ACCIONS, Gas Reusense, Industrial Harinera, Banch de Reus, Manufacturera de Algodon, C. Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.

ANUNCIS PARTICULARS

Academia Fortuny

Ensenyansa de dibuix, pintura y modelat

BIRIGIDA PER

RAMON CASALS

Premiat ab medallas, diplomas y mencions honoríficas en varias exposicions, alumno per oposició del «Regio Instituto de Belli Artis en Roma. Ensenyansa de dibuix lineal, adorno, figura, paisatge, natural, pintura al oli y l' ayguada.

Dibuix y pintura ab model viu

Carrer Major núm. 28, pis 1.º.—Reus

TELEGRAMAS

Madrid 29.

Se diu que interrogat lo rey de Siam sobre de si era veritat que hagués condemnat á mort a un dels seus súbdits per una falta d' etiqueta, contestá á la dama de la cort portuguesa que li preguntava:

«A Siam hi ha lleys y tribunals, y si un de mos súbdits hagués faltat, aquells y no jo haurian sigut los encarregats de castigarlo. En lo meu país, com en tots los civilisats, no s' condemna arbitrariament, com han suposat los inventors de la noticia.»

Un telegrama de Roma diu que una important revista inglesa publicarà en breu un article de Crispi estudiant lo caràcter de la doble y de la triple aliança. La doble aliança representa pera Crispi la idea de la guerra y l' afany de conciliar la conflagració europea. La triple aliança tendeix al manteniment de la pau y á posar remey á tot género de provocació.

Lo subsecretari de Governació, D. Ferrán Merino ha sigut designat pera la Direcció general Administra-ció local en lo mateix ministeri.

Lo Sr. Romero Robledo feu ahir á Antequera declacacions contrarias á la autonomia y pessimistas respecte á la política espanyola.

Per noticias oficiosas s' assegura que ha causat bona impresió á Washington la contestació del Cobern espanyol á la nota de Woodford.

Referintse á la unió dels conservadors, «El Na-cional», declara, en un article titulat «Judas y Pilatos» que no están las cosas tan adelantadas com s' ha dit, á consecuencia de la actitud de molts conservadors. Al fi s' alsa una protesta contra ls maneigs misteriosos y las fórmulas covardas darrera las quals se preté amagar lo sacrilech matrimoni de Silvela ab lo partit conser-vador.

«El Nacional» enlayra al Sr. Elduayen, que renun-gió á formar part del Directori Pero, diu, aixó no es lo bastant. S' ha quedat lo Sr. Elduayen en la meytat del camí. Si considera escarnida la memoria del senyor Cánovas, te paper més llohit que el de Pilafis. Gira la vista al voltant seu y veurá que no son tant, ni tan prestigiosos los defensors dels Judas.

«El Nacional» afegeix lo següent: «Los successos no apremian tant com aseguran alguns, y quan des-carregui la tormenta sab Deu á quinas platjas será pre-cis posar la proa. Perque pensar que la pérdida total de Cuba no hi haurá més que provocar la cayguda de Sa-gasta y substituirlo per Martinez Campos, es cosa de fer riure de valent.»

Un telegrama de Washington diu que la opinió general creu que la contestació d' Espanya á la nota del 23 de Septiembre, entregada per Mr. Woodford, es-tá redactada en termes conciliatoris, posant de mani-fest lo relleu de Weyler y las instruccions donadas á Blanco. Se creu que en dita nota s' aten als amistosos desitjs exposats per lo Gabinet de Washington, de ma-nera molt diplomática y que obligui més als Estats-Units.

Comunican de Tànger que l' sultá de Marruecos ha alcançat una gran victoria sobre las kábilas rebel-des de Talba. Los caps dels enemichs foren passejats per lo campament imperial. S' espera que aquesta victoria influirà en l' anim dels quefes rifanyes pera la entrega dels presos europeus que tenen en son poder.

Diversions publicas

Teatro Fortuny

Gompanyia d' opera y sarsuela espanyola

DIRIGIDA PER LO MESTRE

D. FRANCISCO PEREZ CABRERO

Inauguració de la temporada Gran funció pera say 30 Octubre 1897.—1.ª abono.—ESTRENO de la sarsuela en 3 actes y 9 cua-dros, del mestre Chapi, titulada «Mujer y Reina». Entrada á localitat 3 rals.—Id. al paradís 2.

Ferrocarril económic de Reus á Salou

Servey de trens que regirà desde l' dia 1 de Setembre de 1897.

SORTIDAS DE REUS.—Matí: 4'10, 9'06.—Tarde: 2'32, 3'45.

SORTIDAS DE SALOU.—Matí: 4'56, 10'46.—Tarde: 5'10.—Nit: 7'25.

Las horas se regirán per lo meridiá de Madrid.

Imp. de G. Ferrando.—Plassa de la Constitució,

presa entre l' llach y la mar, incloquant la plassa d' Armas y la secció marítima, lo pabelló del governador, el unbrácul y l' invernader, deixant al liure accés del públich los jardins y passeigs y la collecció zoológica, y descartant també lo palau real.

Lo palau de Ciencias será destinat á exhibició de mostraris y pera la celebració de conferencias y sessions del Congrés d' interessos agrícolas que se cele-brará coincidint ab la Fira Concurs.

La fira típica catalana se celebrará en lo Passeig de Sant Joan, á partir de la plassa de Tetuán, arribant fins á Traversera de Gracia.

De tota la part nord de la península venen noticias de que ls carlistas preparan seriament un aixecament. Alguns creuen que dit aixecament coincidirá ab lo desembarch del general Weyler, lo qual podria ser molt bé que apoyés lo moviment carlista, segons se prometen sos partidaris.

De mes verdas ne maduran.

Lo governador de Barcelona senyor Larroca, ab molt bon acort, ha denegat la autorisació demanada pera establir en lo local del fronton Bati Jai una escola tauromaquia.

Mai fet. Aixó es lo que mes ens convé. Quan un poble com lo catalá no sab ferse digne de conservar sas libertats y las sevas sanas costums mereix que ls salvatjes invasors lo corrompin fins á l' ánima.

Vingan escolas de tauromaquia, virreys, barbres y «Marcha de Cadiz» per himne nacional. No 'n diguém y aimes Catalunya d' aqueixa terra.

La Junta del Foment del Treball Nacional de Bar-celona ha acordat dirigir-se al ministre d' Estat fentli present la falta de reciprocitat que s' observa á Aleman-ya respecte á las marcas espanyolas, á pesar de que l' Govern espanyol reconeix y protegeix las marcas ale-manas.

També acordá practicar las gestions conduhents á suprimir la cantitet supletoria que s' paga per extra-radi de las líneas empassadas en los pobles próxims á Barcelona, que avans constituían municipis independ-ent, com si no hagués tingut lloch la agregació.

SECCIO LITERARIA

La xinxarella y 'l gaig

FAULA.

Si no prens lo bon consell Ho pagarás ab la pell. Un mati del mes de maig La xinxarella y lo gaig. S' esbargian molt á plor A l' ombra d' un cirerer. La xinxarella en un salt Ja se 'n puja al brot mes alt Del arbre hermós, aixerit I de cireres cusit. Toqueja, pessiga y pica La cirereta mes rica, I assaborint sa dolsó Cantava aquesta cansó: Jo 't refum, y si son bones Les vermelles cirerones! Lo gaig llest, esparverat En lo seu niu s' ha ficat A la vehina cridant Que no 's fbi d' un bergant. Petitona, mira á baix, Sinó té 'n vas al calaix. Ella be prou ho sentí, Responent al seu vehí: Jo 't refum y si son bones Les vermelles cirerones! Lo cassador apleret S' atansa, s' amaza y 'l tret Engega tot engaltant, I la pobre va saltant De l' una á l' altra branqueta Fent mes d' una figuereta. Lo gaig jocat en lo niu Desde lluny així li diu: La cirera que t' han dat ¿Me dirás si t' ha agradat?

F. P.

8 d' Octubre de 1897.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS:

De Reus á Barcelona,

8:56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Vilanova).

12:41 t. mercaderias, segunda y tercera.

1:57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5:25 m. (per Vilanova).

9:46 m. (per Vilanova).

15:8 t. per id.

7:39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora

9:33 m. — 1:04 t. — 3:40 t. — 7:19 y 9:57 nit.

De Mora á Reus

4:21 m. — 8:00 m. — 12:05 t. — 6:04 t. — 7:36 p.

De Reus á Tarragona

8:30 m. — 9:47 m. — 2 t. — 7:04 t.

De Tarragona á Reus

7:30 m. — 12:25 t. — 4:30 t. — 8:20 p.

La Reus á Lleyda	8:40 m. — 5:28 t.
De Lleyda á Reus	5:50 m. — 3:50 t.
De Reus á Vimbodí	1:28 t. cotxes de 2.º y 3.º
De Vimbodí á Reus	9:53 m. cotxes de 2.º y 3.º
De Tarragona á Valencia	9:30 m. y 11:30 p.
De Valencia á Tarragona	11 m. y 3:30 t.

ADMINISTRACIÓ DE CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS:	
De Tarragona,	8:30 m.

De Barcelona (per Tarragona) 3:30 m.
De id. directe 7:30 t.
De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7:30 t.
De Madrid y Zaragoza 2:50 n.
De Lleyda y Huesca 7:30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y 15 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administraci6 lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de reforç á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5:00 m.
Pera id. á las 2:00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
Pera id. id. id. (per idem) á las 2:00 t.
Pera Tarragona, directe á las 7:00 n.
Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrasa y sas lineas á las 8:00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1:00 t.
Los pobles servits per peatons á las 9:00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s' deposita en los buxons després de la sortida del correo de Madrid, se li donará sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Biblioteca Regionalista

Libreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

- «Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.
- «Quadros», per Emili Vilanova, 2
- «La Didax», per Joseph Feliu y Codina, 2
- «Cartas Andorrañas», per Joseph Aladern, 2
- «Costums tipicas», per id., 2
- «Alcega», monografia, per id., 2
- «Poesias», per Manel Mariñoel-lo, 2
- «Oda á Barcelona», per Jascinto Verdager, 4
- «Lo Pt de las tres brancas», per id., 2
- «L' Aglenya», per Ramon Masferrer, 4
- «Croquis Pirenencs», per J. Massó Torrents, 12
- «La Fada», per id., 4
- «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2
- «Aaant pel mon», per Santiago Russinyol, 16
- «Les Croniques catalanes», per Gabriel Turell, 12
- «Obres catalanes», per Joseph Ixart, 20
- «Poesias», de Joan Maragall, 8
- «Alades», per Emili Guanyabens, 8
- «Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias, 8
- «Montalba», per Bosch de la Trixeria, 12
- «Quan jo era ney», per A. de Riquer, 20

SECCIÓ CASTELLANA

- «Música vella», per E. Doria y Bonaplata, 12
- «Figura y paisajes», per Narcís Oller, 12
- «Tascant per les Serres», per J. Pons y Mas, 12
- «Espectres», per Enrich Ibsen, 8
- «Obras dramaticas de la biblioteca del Teatro Regio», á meytat de preu.
- «Cansons Catalanas», harmonizadas per Enrich Moren, han sortit: 2 rals.
- «Sant Ramon», 2 rals.
- «Plany», 2 rals.
- «El Macquidá», per Brunet y Bellet, 4
- «Espanya tal qual es», per Valentí Almirall, 1 rals.
- «Patria y Región», per Salvador Golpe, 12
- «Un ensayo de Regionalismo», per Joa. Mañé y Flaquer, 2

SECCIÓ GALLEGA

«Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals. Ademés están á la venda diferentes obras de celebrats iterats catalans, castellans y extranjers.

BANCH HIPOTECARI D' ESPANYA

Préstams hipotecaris al 5 y 11/2 per cent d' interés anyal amortisables á llarch pláso de 5 á 50 anys. Ab garantia de fincas rústicas y urbanas.

Acabadas las anyalitats que s' hagin pactat queda la finca lliure pera l' propietari sens necessitat de cap gasto; mitenir a llavors que reembolsar cap part del capital. Ademés, lo Banch, accepta en cualsevol época lo reembols total ó parcial del préstam. No importa que las fincas estiguin hipotecadas. No s' admeten préstams inferiors á 5.000 pessetas.

Agent pera la Provincia: D. DANIEL VIRGILI. Quants desitjin proposar operacions, trobaran á dit senyor tots los dilluns en la FONDA DE LONDRES.—REUS.

Societat general de transports marítims á vapor de Marsella

Serveys del mes de Novembre de 1897

LINEA DIRECTA PERA 'L RIO DE LA PLATA
Sortirà de Barcelona lo dia de Novembre directament pera Montevideo y Buenos Aires lo magnífich y ràpid vapor francés

LINEA PERA 'L BRASIL Y RIO DE LA PLATA
Sortiran de Barcelona pera Rio Janeiro, Santos, Montevideo y Buenos Aires los grandiosos y acreditats vapors francesos

lo dia 11 de Novembre lo vapor «Les Andes»
lo dia

Consignataris á Barcelona, RIPOL y C.ª, Plasse de Palacio.—Barcelona.

SECCIÓ LITERARIA

La literatura y el país

El no prene lo bon consell
He pagats de la pena
Un matí de mes de maig
La literatura y el país
S' espantava molt á por
A l' ombra d' un cistret.

8 d' Octubre de 1897

El P. P.